

ПРОТОКОЛ

СЪБИТИЕ: Работна среща

ТЕМА: „Набиране на идеи в подкрепа на разработването на нов Национален план за биологично производство в контекста на Европейската зелена сделка и амбициозните цели за 2030 г.“

ДАТА: 23 юни 2021 г.

МЯСТО: х-л „Парк и спа Хотел Марково“, гр. Пловдив

МОДЕРАТОР: Таня Георгиева, ключов експерт към ЗУ на НСМ

БРОЙ участници: 32

ЗАПИС/ПРОТОКОЛ ОТ СРЕЩАТА

ОСНОВНИ ЦЕЛИ: да се създадат условия за взаимен обмен на опит, знания и информация с цел набиране на идеи за разработването на нов Национален план за биологично производство в контекста на Европейската зелена сделка и препоръките на ЕК; да бъдат генерирани нови решения и предложения от заинтересованите страни въз основа на прегледа на съществуващия „Националния план за действие за развитие на биологичното производство“ до 2027 г. и добрите европейски практики; да се установи какви партньорства, комуникационни връзки и нови механизми биха способствали за разработването на новия план и неговото имплементиране в европейските инструменти за финансова подкрепа; да бъде получена обратна връзка по темата от широк кръг заинтересовани страни и адресирането ѝ към УО с предложения; получаване на насоки от заинтересованите страни за намаляване на административната тежест в биологичното земеделие; да се мобилизират заинтересованите страни в тематичната работа на Националната селска мрежа (НСМ) и Звеното за управление (ЗУ); да се поддържа изграденото сътрудничество в рамките на членството в НСМ, както и да се привличат нови членове към НСМ.

ПРЕДСТАВИТЕЛИ/заинтересовани страни: земеделски производители и МСП от различни производствени направления, представители на асоциации и неправителствени организации, съветнически служби и консултанти, представители на науката, представители на контролиращи лица в биопроизводството, експерти от МЗХГ, представители на МИГ-ове, експерти от ЗУ на НСМ.

КОМЕНТАРИ/бележки: Г-жа Таня Георгиева откри срещата и обърна внимание на някои организационни аспекти, свързани с попълването на анкетата за оценка на събитието и предложения, както и регистрирането в присъствения списък.

Програмата започна с представяне на целите на срещата от г-жа Георгиева, последвало с лично представяне на всеки участник. Доц. д-р Божидар Иванов от Института по аграрна икономика (ИАИ) бе гост-лектор, участващ онлайн, който презентира данни за постижения на биологичното земеделие у нас, след което продължи с представяне на резултати от експертна оценка на екип на ИАИ относно прогнозните ефекти от Зелената сделка, в частност по отношение на биопроизводството. Открити бяха предизвикателствата пред постигане целите на “Зелената сделка”: производствени, пазарни, потребителски, организационни. Поради технически смущения в онлайн връзката, за презентирането оказа съдействие ключов експерт от ЗУ на НСМ.

Работната среща продължи с презентация на г-жа Георгиева от ЗУ, в която тя представи новите инициативи на ЕС в контекста на Зелена сделка, целите на двете нови стратегии на ЕС „От фермата до трапезата“ и „Биоразнообразие 2030“, акцентирайки на препоръките на ЕК от 18 декември 2020, свързани със залагането в Стратегическия план по ОСП 2023-2027 на национални цели и определянето на техните стойности за принос към целите на Европейския зелен пакт, включително целта до 2030 г. 25 % от земеделската земя да бъде обработвана по правилата на биологичното земеделие. Експертът разказа за «Плана за действие за развитието на биологичното производство» на ЕК от 25 март 2021 г., определящ необходимостта от разработването на нов Национален план за биологично производство с цели за постигане до 2030 година, и посочи какви са становищата на различни заинтересовани страни от ЕС (фермерски и бизнес организации, зелени движения, Съвета на ЕС по земеделие, декларацията на 7-те земеделски министри от ЕС от 21.04.2021), както и изследванията по темата на USDA и на ЕП. Презентацията продължи с представяне и дискусия на трите оси от Плана за биопроизводство на ЕК и заложените към тях 23 мерки. Посочени бяха примери от ЕС: Копенхаген- първият град, в който 100 % от обществените столови работят с биологични продукти, идващи от около 25 000 ha биологично обработвана земеделска земя, главно в околностите на града; Виена- разполага с мрежа от биологични градски градини с площ от около 860 ha, от които също се снабдяват обществените столови, по-специално яслите; Рим- в обществените столови на града всеки ден се сервират около 1 милион порции биологични храни. Георгиева сподели и европейски инициативи за „биообласти“ и тяхната дефиниция, а участниците дадоха и други конкретни примери, които обаче за да успешни- изискват силна интеграция в цялата верига на стойността на биопродукти в даден регион, каквато у нас липсва. Участниците бяха запознати и с намеренията на ЕК за проследяване на напредъка по изпълнението на «Плана за действие за развитието на биологичното производство».

Г-н Христо Вълв, директор на дирекция „Биологично производство“ към МЗХГ с експерт от дирекцията представиха основните стратегически цели, подцели и заложи

дейности в Национален план за действие за развитие на биологичното производство до 2027 г., приет през лятото на 2019 г. със заповед на министъра. Успоредно с презентацията, която продължи и след обедната почивка, течеше и дискусия по целите, подцелите и дейностите, като участниците даваха предложения, касаещи актуализацията на плана.

След кратка кафе пауза работната среща продължи с генерирането на идеи, предложения и решения в подкрепа на разработването на нов Национален план за биологично производство в контекста на План за действие за развитие на биологичното производство на ЕК и целите цели за 2030 г.

Като основни идеи и предложения, получени по време на дискусиите през деня в рамките както на презентациите, така и по време на кафе-паузата и обяда, могат да бъдат посочени:

1. Относно съществуващия Национален план за действие за развитие на биологичното производство до 2027 г.:

В Новия план:

- да се фиксира цел за биопроизводството до 2030 г. от 15 %, като въз основа на анализ да се определи междинната цел към 2027 г. и да бъде обезпечено финансирането от ОСП;
- да се разработят и включат: финансов план, обезпечаващ изпълнението на заложените дейности и реформи- иначе остават добри пожелания; индикативен график за изпълнение на заложените дейности и отговорните за изпълнението му администрации/структури;
- да се направи приоритизиране на дейностите по спешност и значимост;
- да се посочи приноса на всички заинтересовани страни в неговото разработване, а не като сегашния- не са посочени авторите, в какъв формат е изготвен, как е обсъждан; ролята на всяка заинтересована страна в развитието на биопроизводството следва да бъде оценена и отчетена- пример: представители на научни/академични страни, браншови и др. неправителствени организации, Национална селска мрежа, дирекции и министерства и пр.;
- настоящата работна среща на НСМ е чудесна инициатива, която следва продължи активно в МХЗГ с привличането на всички заинтересовани страни.

За актуализацията на настоящия План/разработването на нов да се сформира междуведомствена ТРГ и да се привлече широк кръг заинтересовани лица.

По „Стратегическа цел 1 „Подобряване на ефективността на биологичното производство и разширяване на националния и външен пазар на биологични продукти“:

- **Под-цел 2** „Повишаване на потребителското търсене на биологични продукти на вътрешния и външния пазар“ предложения и коментари:

- МЗХГ да припознае за своя кауза биологичното земеделие и да участва активно в промоционални и информационни кампании;
- секторната администрация да изгради и да демонстрира позитивно отношение към биосектора и здравословната храна като цяло, с което ще допринесе за позитивния имидж на отрасъла;
- да се включи насърчаването на органични столове (в публичния и частния сектор);
- да се включи увеличаване на използването на зелени обществени поръчки, като се дава приоритет на МСП в критериите за избор на изпълнител/доставчик;
- да се включи разработване и прилагане на ваучерна схема за биохрана;
- да се включи засилване на органичните училищни схеми, но и със съответното необходимо финансиране за училища и детски градини.

- **Под-цел 3** „Подпомагане на биологично земеделие за устойчиво местно развитие“ предложения и коментари:
- вече е уредена нормативно заложената дейност „Включване на биологични продукти в схемите „ Училищен плод“ и „ Училищно мляко“, но в новия План да се въведе повишаване дела на биопродуктите в доставките;
- необходимост от преразглеждане и осъвременяване на нормативните изисквания по отношение на рецептурите;
- намаляване на ставката за ДДС за биохрана, тъй като производството им доставя обществени блага, свързани с околната среда и биоразнообразието, а и покупателната способност на българското население е ниска;
- да се преразгледат допустимите ПРЗ-та и да се подпомагат щадящи такива по схемата „Помощ за компенсирани разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерки по Националната програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период“;
- да се приоритизира местна и дребно-машабна преработка в Стратегическия план по ОСП;
- да се анализира и преразгледа подмярка 16.4, за да стане работеща за късите вериги;
- в националното законодателство в областта на групи/организации на производители да се въведат промени, даващи възможност сдружаването да не е само на база показател сектор; преобладаващата част биофермери са малки и обединение на принципа вида произвеждане продукция спъва включването им в група/организация, а и така не могат да повишат конкурентоспособността си- ако групата/организацията има продуктово микс (плодове, зеленчуци, етерично-маслени, млечни и пр. продукти), би могла да заема по-благоприятни пазарни позиции.

По Стратегическа цел 2 „Поддържане на ефективна институционално-нормативна рамка за развитие на биологичното земеделие и на ефективна система на контрол и надзор“:

- **Под-цел 1** “Включване на заинтересованите страни в процесите на взимане на решения за сектор биопроизводство“ предложения и коментари:

- дейност „Консултативен съвет по биологично земеделие“ - МЗХГ да се ангажира да започне да функционира реално и ефективно; беше създаден по инициатива на биоорганизациите, за да има реално участие на заинтересованите страни в процесите на вземане на решения, но това не се случва;
- пример за въведени неадекватни нормативни промени е практиката от 2021 г. по мярка 10 и 11, когато без обсъждане със заинтересованите страни и без оценка на ефекта се въведе изискване към площите с трайните насаждения да се предоставя оценка, удостоверяваща, че трайните насаждения са в периода на плододаване по Наредбата за базисните цени на трайните насаждения, която е от 1991 г. и няма как да отчита днешната реалност- очаквани проблеми в изпълнението;
- всички основни нормативни промени да са факт към старта на кампания по директни плащания и да се ограничи максимално практиката на МЗХГ за иницирането им по време на кампания, за да се гарантира стабилност и предвидимост за фермерите; МЗХГ да го обявява ясно публично- фермерите не са юристи, за да следят на седмична база всяка нормативна новост;
- **Под-цел 2** „Оптимизиране на дейността и функциите на административната структура в рамките на МЗХГ, ангажирана с изпълнението на националната политика и политиката на ЕС в областта на биологичното земеделие“ предложения и коментари:
  - необходимо е инвестиране в повишаване на административния капацитет на дирекция „Биологично земеделие“; да се гарантира приемственост в работата й- през няколко месеца се сменят директорите, което смущава ефективността на работата със заинтересованите страни;
  - факт е, че към момента комуникацията между дирекции „Биологично производство“, „Растениевъдство“, „Животновъдство“, „Директни плащания“ и „Развитие на селските райони“ е неефективна и достатъчна, което за новия програмен период е много важно да стане работеща, тъй като от това ще зависи и успеха на биопроизводството- да се иницира вътрешноведомствена постоянна група, която да работи със заинтересованите страни и с което да бъде преодолян този дефицит.
- **Под-цел 3** „Актуализиране на нормативната рамка за бопроизводство“ предложения и коментари:
  - да се изготви план и да стартира подготовката на промените във всички нормативни актове, произтичащо от новото европейско законодателство в тази сфера;
  - да се заложи преразглеждане на всички административни процедури и да се облекчи административната тежест, като в обществената дискусия да се включат максимално широк кръг заинтересовани страни; много често представителите на фермерските пазари и търговците на биопродукти не се канят, а техният натрупан опит би допринесъл за модернизацията на законодателството.

- **Под-цел 4** „Поддържане на система за контрол на биологичните оператори и надзор върху дейността на Контролиращите лица, която гарантира съответствие на операторите с правилата за биологично производство“ предложения и коментари:
  - необходимо е усъвършенстване на информационните системи и базите данни, което следва да бъде финансово обезпечено- да се заложи график и да стартира възможно най-рано изпълнението;
  - базите данни да позволяват справки за целите и на търговията с биохрани, което би допринесло и за пазарната реализация на тези продукти- да се заложи график и да стартира възможно най-рано изпълнението;
  - заданията на МЗХГ към ИТ-компаниите преди възлагането трябва да бъдат обсъждани с биологичните оператори и други заинтересовани страни, така че да се осигури реално надеждна и пълна информация и прозрачност, относно операторите и системата на контрол.

- **Под-цел 5** „Оптимизиране на програмното осигуряване и финансовото подпомагане на биологичното земеделие“ предложения и коментари:
  - да се фиксира цел за биопроизводството до 2030 г. от 15 %, както и междинна цел към 2027 г., както и да се обезпечи финансово със средства от ЕЗФРСР и ЕФГЗ;
  - предложен е примерен финансов план на Фондация „Биоселена“;
  - освен осигуряване на безплатни консултантски услуги и професионално обучение за фермери, извършващи биологично производство по мерките на ПРСР, в началото на новия програмен период 2021-2027, да се зложат задължителни информационни кампании на МЗХГ с ДФЗ през целия програмен период, свързани с директните плащания, компенсаторните мерки и разясняващи прилагането на всички новости, вкл. нормативни в биосектора, с практически технически примери;
  - при определянето на демаркацията/допълняемостта на еко-схемите по стълб 1 и компенсаторните мерки на ПРСР да се отчита по-високия принос на биопроизводството;
  - да стартира възможно най-рано интервенцията за иновации по ЕПИ в Стратегическия план по ОСП 2023-2027, за да се тестват алтернативи и да се програмира с 2 фази на изпълнение (нещо, което програмирахме, но не приложихме в ПРСР 2014-2020);
  - зелените обществени поръчки, органичните публични столови и различните стимули към частния сектор биха могли да залегнат в разработвания се национален План за възстановяване и устойчивост.

По Стратегическа цел 3 „Стимулиране на ориентирани към практиката научни изследвания, образование, обучение и консултантска дейност в областта на биологичното производство“:

Под-цел 1 „Ориентирани към практиката научни изследвания“ предложения и коментари:

- по дейност: *Създаване на възможност Регистъра на биологичното производство и биологичните оператори да бъде използван за статистически справки*- да се направи максимално бързо, да може да се събира статистика за продукцията за пазара и с цел: предотвратяване на измами с храни, укрепване на доверието на потребителите; подобряване на проследимостта; да се актуализира анкетата на НСИ;
- по дейност: *Разработване на нови и адаптирани към български условия на съществуващи: иновативни методи за борба с вредители, болестите и плевелите; продукти за екологосъобразна РЗ, които са алтернатива на медта; и др.*- да се засили капацитетът на ССА и администрацията за участие по програмите на ЕС „Хоризонт Европа“ и LIFE+ по примера на много други държави в ЕС; за повишаване на иновационния капацитет на ССА да се предвиди финансиране и в Плана за възстановяване и устойчивост; институтите на ССА споделя финансови затруднения за поддържането на биосертификация; в Стратегическия план по ОСП 2023-2027 да се „прекрои“ новата наследяваща подмярка 16.1 интервенция, да се премахнат сегашните „бариири“ и да има тестова фаза на кандидатстване; да се дава приоритет за участието на науката, но да не се изисква да е част от ДЗД-то на оперативната група; да се обезпечи финансирането за демонстрации на терен; да се включат още преработката и производството на храни (за човешка консумация и за животни); да се включи подкрепа за научните изследвания и иновациите насочени към подобряването на добивите от биологичното земеделие;
- по дейност: *Създаване на научни програми в областта на биологичната селекция и семенпроизводство и разработване на технологии за биологично производство на семена и посадъчен материал*- към технологиите да се включат и храните за животни; да се насърчава по-тясно сътрудничество на ССА с БАН и университети- при финансирането да бъде даван приоритет на проекти с повече участници и интердисциплинарен подход.
- **Под-цел 3 „Продължаващо професионално обучение и консултантски услуги“**
предложения и коментари:

- по дейности: *Провеждане на ежегодни срещи с биологични оператори за разпространение на информация за промените в нормативната уредба, за появата на иновации в сферата на биологичното производство, за идентифициране на непосредствени нужди от допълнително професионално обучение и консултации*- да се наложи като регулярна практика и да се включи по-широкото използване на онлайн формати и платформи; МЗХГ да разработва график, да го обявява и популяризира по-рано.

2. Други коментари и предложения:

- Синхрон на теренните проверки на Техническия инспекторат на ДФЗ, които да са адекватни на производствените цикли и фермерската работа;

- Улесняване на регистрацията на ПРЗ-та за биопроизводството с нисък риск за употреба; споделена лоша практика, при която над 7 г. процедурата към БАБХ не приключва; каква е причината одобрението на ПРЗ в био-то да става по-бавно от това за конвенционалното производство?!
- Като заинтересована страна в дискусиите на МЗХГ по тема в различни формати да бъде привлечена Асоциацията на растителнозащитната индустрия в България (АРИБ);
- Държавата чрез въпросниците на НСИ да започне да събира данни за дела на произведената биопродукция и за пазарната реализация;
- При сформирването на редовно правителство да се адресира писмо (МЗХГ съвместно със заинтересованите страни по темата бипроизводство, качествена храна, здраве) до министерствата: МОН, МТСП, МЗ, МО, МИ и МФ с предложение за разработване и прилагане на зелени обществени поръчки, доставки на биохрани, включване на биохраните в публичните столове. Да се заложи към изпълнението на такива процедури за възлагане на обществени поръчки специално внимание на малките стопанства, на микропредприятията и на МСП.

Работната среща бе официално закрыта към 17 ч., малко след обявения в програмата краен час, а журналист от регионална пловдивска медия взе интервю от участниците.